

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

w sprawie **S. S.**,
skazanej z art. 286 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 13 marca 2024 r.,
skargi prokuratora
na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 28 czerwca 2023 r., sygn. akt IX Ka 629/23,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie
z dnia 10 lutego 2023 r., sygn. akt III K 166/22, w części dotyczącej dowodu
rzecзового i w tym zakresie przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539f k.p.k. w zw. z art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k.
w zw. z art. 429 § 1 k.p.k.,

1. pozostawia skargę bez rozpoznania;

**2. wydatkami postępowania skargowego obciąża Skarb
Państwa.**

UZASADNIENIE

W sprawie S. S., oskarżonej o przestępstwa oszustwa, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie w wyroku skazującym z dnia 10 lutego 2023 r., sygn. akt III K 166/22, na podstawie art. 230 § 2 k.p.k., postanowił zwrócić dowód

rzeczowy przechowywany na rachunku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie osobom uprawnionym w postaci kwoty pieniężnej 75990 złotych, w ten sposób, że nakazał zwrócić pokrzywdzonej B. Z. kwotę 13191,86 złotych a pokrzywdzonej E. K. kwotę 62798,14 złotych.

Sąd Okręgowy w Warszawie, po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonej oraz oskarżycielki posiłkowej wyrokiem z dnia 10 lutego 2023 r., sygn. akt III K 166/22, uchylił ww. orzeczenie o dowodzie rzeczowym zawarte w zaskarżonym wyroku Sądu pierwszej instancji, i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie do ponownego rozpoznania. W pozostałym zakresie utrzymał w mocy wyrok Sądu *a quo*.

Od wyroku Sądu odwoławczego skargę wniósł prokurator, który zaskarżając go w części uchylającej, podniósł zarzut naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uchylenie orzeczenia o dowodzie rzeczowym zawartego w wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 10 lutego 2023 r., sygn. akt III K 166/22, i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania na skutek błędnego uznania, że zachodzi podstawa do takiego rozstrzygnięcia określona w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w postaci konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości.

Wniósł o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga jest niedopuszczalna z mocy ustawy.

Zgodnie z art. 539a § 1 k.p.k., od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania stronom przysługuje skarga do Sądu Najwyższego. Z kolei, zgodnie z art. 539a § 2 k.p.k., wyrok można zaskarżyć w całości lub w części. Oznacza to, że zaskarżyć można także część wyroku Sądu odwoławczego o uchyleniu (zob. D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, LEX/el.

2024, teza 41 do art. 539a k.p.k.). Nie oznacza to jednak, że przedmiotem skargi może być każde rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego o charakterze kasatoryjnym. Taki pogląd został zaprezentowany w postanowieniu Sadu Najwyższego z dnia 6 listopada 2023 r. (*II KZ 58/23, LEX nr 362142*), na które powołał się prokurator w skardze, z którym jednak nie można się zgodzić z kilku zasadniczych powodów.

Zgodnie z intencją ustawodawcy skarga na wyrok uchylający ma stanowić instytucjonalny mechanizm służący zabezpieczeniu reformatoryjności orzekania. Ma on pełnić funkcję prewencyjną, powstrzymując sądy odwoławcze przed pochopną kasatoryjnością orzekania (*uzasadnienie projektu ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy VIII.207, pkt 4*). Nie sposób uznać, aby zrealizowane tej funkcji wymagało objęcie zakresem skargi wszystkich rozstrzygnięć o charakterze kasatoryjnym, co zresztą kłóciłoby się z jej nadzwyczajnym charakterem. Jej zakres powinien być bowiem ograniczony wyłącznie do tych rozstrzygnięć, które nie mogą zostać skorygowane za pomocą innych środków prawnych. Takie zapatrywanie jest akcentowane w odniesieniu do kasacji (por. D. Świecki, *op. cit.*, teza 4 do art. 519 k.p.k. i powołany tam wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2011 r., *II KK 125/11, LEX nr 1084713*; zob. też: *postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2014 r., III KK 276/13, OSNKW 2014/8/65, LEX nr 1483630*).

Tymczasem rozstrzygnięcie o dowodach rzeczowych nie stanowi koniecznego elementu wyroku, na co wskazuje wprost treść art. 413 k.p.k., a co wynika również z możliwości uzupełnienia wyroku m.in. w zakresie rozstrzygnięcia o dowodach rzeczowych w każdym czasie (art. 420 § 1 i 3 k.p.k.). „Z przepisu art. 413 k.p.k. nie wynika *expressis verbis*, iż jednym z elementów wyroku musi być rozstrzygnięcie co do dowodów rzeczowych. Natomiast wykładnia literalna przepisu art. 420 § 1 k.p.k. wskazuje, że orzeczenie takie może być zawarte w wyroku, przy czym przepis ten przewiduje sytuację, gdy sąd *meriti* nie obejmuje wyrokiem rozstrzygnięcia co do dowodów rzeczowych, wskazując tryb, w jakim może nastąpić uzupełnienie w tym względzie wyroku. Z powyższego wynika, że sąd I instancji zarówno może zawrzeć orzeczenie o dowodach rzeczowych w wyroku, jak

i może orzec o dowodach rzeczowych postanowieniem na posiedzeniu wyznaczonym już po ogłoszeniu wyroku” (*wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 czerwca 2001 r., II AKa 176/01*, Prok. i Pr.-wkł. 2002/6, poz. 28, LEX nr 51733; cyt. za: R.A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Tom. III. Komentarz do art. 297-424*, Warszawa 2021, red. R.A. Stefański, S. Zabłocki, teza 9 do art. 420 k.p.k.).

Trzeba też ponadto zauważyć, że przeciwko objęciu zakresem skargi wszelkich rozstrzygnięć kasatoryjnych sądu odwoławczego przemawia jej ograniczony zakres kognicji. W kontekście badanego na gruncie niniejszej sprawy uchylenia orzeczenia o dowodach rzeczowych – poza, z istoty rzeczy, uniwersalnymi podstawami stanowiącymi bezwzględne podstawy odwoławcze (art. 439 § 1 k.p.k.) – nie mogą zaktualizować się w zasadzie żadne inne podstawy skargi. Do specyfiki rozstrzygnięcia o dowodach rzeczowych nie przystaje bowiem przesłanka konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, tj. powtórzenia wszystkich czynności procesowych na rozprawie (w szczególności postępowania dowodowego), skoro o dowodach rzeczowych można orzec na posiedzeniu bez przeprowadzenia przewodu sądowego. Co oczywiste, do analizowanego zagadnienia nie przystaje w ogóle art. 454 § 1 k.p.k., dotyczący rozstrzygnięcia o głównym przedmiocie procesu. Nie bez powodu zatem w literaturze przedmiotu akcentuje się, że skargę można wnieść od wyroku kasatoryjnego, którego treścią jest uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi *meriti* co do winy lub co do kary (*J. Matras, w: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. K. Dudka, Warszawa 2023, teza 4 do art. 539a k.p.k.*). Tym samym należy uznać, że przedmiotem skargi nie może być rozstrzygnięcie kasatoryjne dotyczące orzeczenia o dowodach rzeczowych oraz innych postanowień, o których mowa w art. 420 § 1 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[J.J.]

[ał]

Jacek Błaszczyk

Jarosław Matras

Kazimierz Klugiewicz